ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻԶԱՆԴԻ ՓԻՋԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Քէ զաւառաց համար	
Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 ½ »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսֆ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի՝ 115 զրուշի փուլն 100 զրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

38, Պալը Ալի Ճատեսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

"پوزانتيون"

ارمنيجه يومى وسياسى غزته

صاحب امتياز ومدير مسؤلى

پوزانت كچيان

طبعه و اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرو

داڑ مخصوصه‌دده‌در

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire

Directeur-Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bab-Aali Djaddessi, No. 38.

CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 118 | ՇԱԲԱԹ 1897 ՄԱՐՏ 22/3 ԱՊՐԻԼ | 30 ՇԻՒՂԱԼ 1314 · 22 ՄԱՐԹ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 118

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 22/3 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱԿԱՊԱՏԿԵՐԸ

Նոքէն Դպրոց և Դպրոցի Զոհերը։ կեանքը վերջացնող հատու հիւանդութիւններ չեն որ միշտ կը տանուորգին դպրոցականներու թիւը։ Ոչ ոք իրաւունք պիտի ունենար այդպիսի վախճանով տրտնջալու մարող կեանքերու համար։ Մեծ դպրոց մը ուր մանկապարտէզի փոքրիկներուն հրեշտակային երամներ ըլլան, ըլլան միանգամայն արբունքի հասած պատանիներ, և պիտի տեսնէք կեանքը թունաւորող երեւոյթները։ Առաջինները զուարթ, կայտառ, զուարճ են, անոնց կարմիր կարմիր երեսները վարդ կը կաթչեն։ Զբօսուղիչ դասերու, պարերու, երգերու մէջ զարմանալի ճկունութիւն և յօժար ըմբռնում։ Միւսները թմրիր մ'ունին, միշտ գլխու ցաւ ունին, գրասեղաններու վրայ փռուած՝ ձանձրոյթ կ'արտայայտեն իրենց էութեամբ. չաներ բժշկութեան նշաններ ալ ցոյց կուտան. գրգռուած վիճակ մը, զիրենք անհանգիստ բնող բան մը կայ։ —Ինչ հակայ հակապատկեր մի և նոյն յարկի տակ։ Մանկապարտէզն անձեղն, առոյգ մթնոլորտ մ'ունի, մարդ հրճուանք կը զգայ, կը զմայլի, կը յուզուի այս անմեղութեան վրայ, որ կը զարդանայ, կը յառաջդիմէ։ Ցաւ մը և խոհում մը միանգամայն կը պաղարեն քեզ, երբ գիտես ուրիշ կողմ մը թէ ինչպես խաւրելու վիճակին մէջ է պատանեկութիւնը, կոկոն վիճակի մէջ գունատուած վարդեր, որոնց տեսքը կը վշտացնէ։ Եւ երբ չհասնիս զարմանելու, կը փճանան։

Ուսումից կուգան այս ապականիչ տարրերն և որոնք կը գիտեն այս ապականումն և կ'աչխատին ազգ առաջն առնելու։

—Մեր ծնողքներ անփոյթ են առհասարակ. իսկ մեր դպրոցներ դեռ չունին այն ազդեցութիւնն որ կարենայ թափանցել ուսանողներուն մէջ։ Ծնողքներ, տեսուչներ, դաստուններ և հսկողներ ալ, որ այն ազդեցութեան հեղինակները պէտք է ըլլան, չեն ուսումնասիրած ուսանողներուն այս վիճակն, որ տեսակ մը հոգեբանութիւն է։ եթէ կան իսկ դիտողներ, ուսումնասիրողներ, չեն կրցած բան մ'ընել, հեռուաւոր առումներ ունացած են։ եթէ այս հոգեբանութեամբ չափուի մանկապարտէզի մը և վարժարանի մը ուսումնական աստիճանը, նորէն կը տեսնուի ձեր աչքին առջեւ հակայ հակապատկերը։ Այս երեւոյթին չատոնց կը զգաղեցնեք զիս, և հետզհետէ նորզգունցան մտածումներս սրբ առիթ ունեցայ չատ մօտէն ուսումնասիրելու դպրոցի մը կեանքն, ուսումն. խորհրդոյ բժիշկ-Աստնապետին և իմ բարեկամ Տքթ. Վահրամ Թորգոմեանի դպրոցական ազողջապահութեան վրայ գրածներն և յետոյ «Բիւզանդիոն»ի «Դպրոցի Զոհերը» խմբագրականը։

Բժիշկներու խիտ խիտ քննութիւնը դպրոցներու մէջ յուսալից ձեռնարկ մը պիտի ըլլայ թառամող ծաղիկներն ոգեւորելու։ Բայց Պոլսոյ համար է այս միայն, և գաւառներու համար քիչ մը գժուար է Պոլսոյ դպրոցներուն վրայ ձեւուածը գործադրել։

Խնդիրն իր ընդհանուր վիճակին մէջ դիտելով, այս մասին առաջին գործը ծնողաց վրայ կը ծանրանայ, իսկ երկրորդը՝ դպրոցները չատ մօտէն վարող մարմիններու կամ անհատներու վրայ։

Մեր ծնողք իրապէս անհոգ են և չեն հսկեր իրենց արբունքի հասնող զաւակաց վրայ։ Ոմանք բոլորովին անգէտ են իրենց զաւակաց այդ հասակի առողջութեան մասին. ոմանք գիտեն անոնց վիճակին և չեն յանգդներ փորձ մ'ընել իրենց ծնողական ամէնէն սուրբ մկ պատասխանատուութիւնը կատարելու. ուրիշներ ալ գիտնալ չեն ուզեր, վախնալով որ աւելի եւս չդրգռեն անոնց վտանգը։ Այս գառն իրողութիւնները չեն սաեր, այլ կը տեսպեն ամէն ողջմիտ հայր կամ ընտանեկան յարկին մէջ դիտող, զաւակաց վիճակին հանկցողներն, որպէս զի հետեւին իրենց պատանիներուն աճման քայլերուն։ Եթէ ոչ, ծնողք ալ միեւնոյն հակայ հակապատկերը պիտի դիտեն միչտ ընտանեկան յարկի տակ, պզտիկներու առողջութեան և պատանիներու թմրածութեան մէջ։ Պիտի գիտեն և պիտի ցաւին. կեանքի թարմութիւնը չկատող պատճառներ ծնողաց անտարբերութեամբ պիտի արմատանան, բոյն պիտի դնեն տան մէջ։ Զաւակ մեծցնելն աւելի դժուար է զաւկին վրայ հսկելը։ Երբ ծնողք ըմբռնեն այս ճշմարտութիւնն, ամէնէն մեծ ծառայութիւնը մատուցած պիտի ըլլան դպրոցներու յառաջդիմութեան և դպրոցներու առողջապահական բարձրացումին։

Եւ դպրոցը չատ մօտէն վարող մարմիններն ու անհատներ ինչ հրամայ քայլ մ'առած պիտի ըլլան իրենց ապարեզին մէջ, եթէ ուսումնասիրեն ուսանողաց այն վիճակին որուն համար ըսի թէ տեսակ մը հոգեբանութիւն է։ Ապա թէ ոչ, միչտ խոցոր ու քաղցելի կերպարանք մը պիտի առնէ մանկապարտէզներն ու վարժարանները իրարմէ զատող հակապատկերն. և պատկերն՝ անզգուշութեան զոհուած դպրոցականներու։

ԲԱՐԳԵՆ ՎԱՐԴ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՐԵՏԷի խնդիրն ա՛յն աստիճան գրաւեց միտքերն որ օրուան քաղաքական ուրիշ խնդիրներ մոռացութեան տրուեցան պահ մը։ Կրկռտ վիճաբանութիւններ կ'ըլլան Եւրոպական մամուլին մէջ, որոց ամէնուն ուղղակի կամ անուղղակի չարժառիթն են Զօր. Վասոս, Ծովակալը, ռմբակոծում, պատերազմ, և որ ի կարգին։ Վերջնագրէն անմիջապէս ետքը Ծանօտանի դէմ բռնադատիչ միջոցներու ի գործ չդրուիլը կասկած յառաջ բերաւ թէ Տէրութիւնք տարաձայն տարակարծիք են, բայց մի վտիտ կնի վարչապետներն ու նախարարները վոխտացին յայտարարելէ թէ անկի բան չկայ, և թէ Ներդաշնակութիւնն աւելի քան երբեք ներդաշնակ է։ Վեց Տէրութիւնց միջեւ համաձայնութիւնը պահպանելու պէտքին վրայ ա՛ինչան աւելի կը պընդեն որչափ համոզուած են որ համաձայնութեան եղծումն ի պատերազմ պիտի յանգէր։ Կառավարութիւնք և իրենց պաշտօնական մամուլը կը հաւանին կրետէի խնդրին մէջ Թուրքիոյ ընթացքին, ըսելով թէ համակերպած է Տէրութեանց որոշումին, և խոտիս կը քննադատեն Ծանօտանի խիստ և անխորհուրդ ընդվզութիւնը։ կը կարծեն որ երբ Ծանօտանի մի քանի նաւահանգիստները պաչարման ենթարկին, ինչպէս ենթարկեցան Կրետէի բովանդակ ծովեզերքն, հեղձնէ զահլիճն այլ եւս ինքզինք զերծ պիտի պահ հասարակաց կարծիքին ճնշումէն, ու գլուխ պիտի ծռէ գերազդոյն ոյժին առջեւ։ Առայժմ, երկուստեք պատերազմական պատրաստութիւնները ա՛յնքան փութով և կանոնաւորութիւնով կը չարունակուին որ կարծես գործադրութեանց սկսումին որոշուած ճակատագրուած ըլլար ձիւնապատին։ Այնու հանդերձ, թէ՛ մէկ թէ միւս կողմի բարձրագոյն հրամատարութիւնք գովելի հոգածութիւն կը ցուցընեն որ անակնկալ արկած մը գրգռութիւն չառաջ չբերէ և դէպքերն աղետալի կերպիւ չգահավիժէ սահմանց վրայ։

*** ՌԱՑԻՄԱԴԱԿԻՆ պայքարն ընդդէմ պետական ծախսային ծրագրին՝ օրուան է՛ն ուշագրաւ դէպքերէն մէկն է։ Ընդդիմադիր գերման մամուլը չի ծածկեր թէ յայտնի պայքար կայ ընդդէմ Երեսփ. Ժողովին և կիզրնական կառավարութեան, որուն իրենք կայսերական կառավարութիւն կ'ըսեն, որպէսզի Բրուսիոյ Արքայական կառավարութենէն, թէեւ երկուքին ալ կեդրոնը Պերլին է, եւ երկուքն ալ կը մարմնաւորին Վիլհելմ Բ.ի վրայ։ կայսրն, իր գահակալութենէն ի վեր, մասնաւոր հոգ կը տանի նաւատորմին անօրինակ ոյժ մը տալու, այն նաւատորմին որ ոչնչութիւն մ'էր Ֆրանքֆուրեան պատերազմին ժամանակ։ Միթէ այն պատճառաւ Գերմանիա յաղթուեցա՞ւ։—Ոչ։—Ա՛ռ ի՞նչ ուրեմն նոր բեռներ դնել ժողովրդին վրայ՝ նաւային ծախքը բազմապատկելու համար, կը հարցընեն ընդդիմադիր կուսակցութիւնք։—Առ որ կայսերական կառավարութիւնը կը պատասխանէ թէ Գերմանիա հիմա նաեւ գաղթային Տէրութիւն է, որ իր հեռաւոր ստացուածքն և իր միջազգային ծաւալուն վաճառականութիւնն իր մարտանաւերով պաշտպանելու պէտքն ունի, եւ թէ առաջիկայ պատերազմին մէջ ծովամարտն աւելի կարեւոր կրնայ ըլլալ քան 1870—71ի պատերազմին մէջ։ Ընդդիմադիրներն, այն համոզումով թէ ծովային վրայ պաշտպանողական դիրք բռնելու Գերմանիա բաւական ոյժ ունի արդէն, կը մերժեն նոր վարկեր, եւ կառավարութիւնն ի զուր մասնաւոր կ'ընէ զիրանսա եւ զԱնգլիա, որք ամէնէն ետքն ալ զինադադար կ'ուզեն։ Ա՛յնքան ոյժերնին ստուարացնելու եւ մասնաւոր նորոգելու։ Ա՛յ, կ'ըսէ կառավարութիւնը, կարգ մը չատ հին մարտանաւեր ոչնչութիւն ըսել են հիմակուան գիւտերուն առջեւ, ու չենք ուզել, սեղը նոր մարտանաւեր չդնելն եղածն ալ կորսնանել կը նշանակէ պարզապէս— Բայց նաւային ծրագրի վիճաբանութիւններէն աւելի կարեւոր պարագայ մը կայուեր հաստատ առաջադրութիւնն է այս ատեղ խնդրոյ վրայ վճռի բռնուելու Ռայխստագին հետ եւ իր կամքն չառաջ տանելու, այն վստահութիւնով թէ հանրային կարծիքն իրեն հետ պիտի ըլլայ. վի միչտ յիշելով իր պապուն արարքն, եւ Հարիւրամեակի հանդիսին ալ արտասովոր կերպիւ մը փառաբանելով իր պապուն յիշատակը, կը սիրէ յիշեցնել իր ժողովրդին թէ իբր 40 տարի առաջ Վիլհելմ Ա. Բրուսիոյ թագաւորը Ռոբերդպարանին ընդդիմութիւնն առ ոչինչ գրեց, մերժուած ելմտասոյդներն ինքզինքն գործադրեց, յենլով Պիզմարքի, Մոլտքեի և Ռօօնի խորհուրդներուն, և յաջողուն ծախքերով բացառապէս զօրացուց բանակն, և արդիւնքն եղան յաղթական Դանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի վրայ տարուած յաղթութիւններն, և այն Ռոբերդպարանը որ տարիներով դէմ դրած էր արքայական աշխարհավարութեան, հասկցաւ որ ի՛նք սխալած էր և ո՛չ թէ թագաւորն և իր խորհրդականներ։ Այս ներկայ թիւններով աւասիկ կ'ուզուի հակաընդդիմադրական արդի պայքարն ալ։

*** ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ Լ.Սալզպըրիի դիրքն ամէն ժամանակէ աւելի զօրաւոր է։ Մանաւանի ընտրութեանց մէջ չահ ու զէն վիրաւոր հաւասարակշռեցին։ Պահպանողական դահլիճը զօրաւոր է· զի, նախ, չափազանց պահպանողական չէ, ճկուն է, հանրային կարծիքին հակառակ չերթար· իր մէջ նոր զարգացեալ միտքեր բաւական թուով կան, սկսեալ Չալֆըրէն երկրորդ, Ազատականք իրենց մէջ և Իռլանտացիք իրենց մէջ ամէն ժամանակէ աւելի անհամաձայն են, և այս ընդդիմադիր կուսակցութիւններէ ո՛չ մին իր ամենուն ճանչցած պետն ունի։ Ո՛չ Բառնէլի յաջորդ մը գտան Իռլանտացիք, ո՛չ Կլատսդընի յաջորդ մը՝ Ազատականք, և օրուան գլխաւոր խնդրին վրայ, որ է Արտաքինը, Րոզպէրի և Հարքորդ անհամաձայն են, ինչպէս աչխարհ գիտէ այսօր։ Եւ քանի որում արտաքին քաղաքականութիւնն է որ ամէնէն աւելի կը զբաղեցնէ միտքերն, Ազատականները դեռ չկրցան Լ. Սալզպըրիի քաղաքականութեան տեղ ուրիշ մը առաջարկել որ նոյնքան հանճարեղ ըլլար, կամ համաձայն կարծիքի էր, միանգամայն Անգլիոյ չահերուն և Եւրոպիոյ խաղաղութեան պահպանման։ Ասով հանդերձ, ոտս եւ գերման լրագիրք չեն դադրիր ամբաստանելէ զմեծն Բրիտանիա՝ քան վաղեմի քանձեւի՝ իբրև պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու հետամուտ։

*** ՖՐԱՆՍԱ, արտաքին քաղաքականութեան մէջ բաւական գործունեայ դեր մը ստանձնելէն ետքը, գաղձեալ Բանամայի գայթակղութիւններուն պատասխել սկսաւ, որոց համար Հեռագիրն անցեալ օր իրաւամբ ըսաւ թէ հիմակ ուրիշ ամէն խնդրէ աւելի կը գրաւեն հասարակաց մտադրութիւնը։ Անցեալ չաբաթ իրիկուան նիստի. Ժողովի նիստը կը յիշեցնէր Բանամայի գայթակղութիւններուն է՛ն աղմկալի օրերը։ Ընդ. դատախազն արտօնութիւն խնդրած էր դատի ենթարկելու զմառէյ, անօրէն Աբմաթպաշ լրագրի, որ խմբագրած էր խորհրդարական յանձնախմբին տեղեկագիրն որով արտօնուեցաւ Բանամայի պարզեւատուր վիճակահանութիւնը. նաեւ զնաքէ, Պուլանժէականն, հեղինակ Ամնէսթիացման օրէնքին, և զԱնդրիա Պուայէ, արմատական-ընկերվարական երեսփոխանն Մարսիլիոյ։ Ընդ. դատախազին պահանջումը նախաքննող յանձնախմբին առնչապետ կուժօն, յետ երկար խորհրդակցութեանց, եկաւ ըսաւ թէ յանձնախմբը պատրաստ չէ իր տեղեկագիրը բերելու։—«Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ» — Դասընկերնե՛ր= (կուժօն) Վերջին վայրկենին իմացանք թէ ադոր վերաբերեալ թուղթերն հոս չեն։—Ո՞ւր են հապա, գաւա՞ռն են։—Ո՛չ, գաւառը չեն, երկաթեայ արկղի մը մէջ փակուած են։—Բանալին ո՞ւր է։ — Հո՛դ է ահա գաղնիքին բանալին։—Թարբին չկա՞յ Բարիզի մէջ։ =Ծանօտանքը մերը չէ։ բանալին դատարանին քարտուղարին գրպանն է որ հոս չէ, Բարիզի արուարձանի մը մէջ կը բնակի։»—Ամբաստանեալներէն Անդիա Պուայէ զբամնաք յայտնեց որ այնքան ծանր ամբաստանութիւն մը ժողովին կը հաղորդուի առանց դատական նախաքննի յանձնելու դատագրերը։ Պատմեց թէ (Բանամայի ընկերութեան մեծ միլիոնրը կաշառատուութեան) Առադոն 3,000 ֆր. փոխ տուած էր իրեն, երբ ինք դրամական նեղութեան մէջ էր։ Ինք այս մարդուն օրին չկրցաւ վճարել, բայց ամէ ամիս վճարեց, և երբ Առադոն փախաւ, ինքն ալ դադրեցուց ամսավճարներն, որք նշանակուած են մարդուին ետին, 1,800 ֆր.ի չափ։ Այս մարդուն ան հարցաքննիչին ձեռքն անցած պէտք է ըլլայ, բայց հարցաքննիչը չուզեց վկայ ընդունիլ։—Արմատականները գանգատեցան թէ հարցաքննիչն, Արմատականներն անտանարակ ընելու համար, գիտմամբ այսպէս վարուած և խնգիրը Խորհրդարանին առջեւ բերած է։ Դատական նախարարը բացատրեց թէ խնդրուած արտօնութիւնն այս քանի մը երեսփոխաններուն տալիք բացատրութիւնը մտիկ ընելու համար է միայն, և ընդհ. դատախազին պահանջումն անուանարկիչ բան մը նկատել անտեղի է։—Թո՛ղ վեց առաջուց մտիկ ընէր հարցաքննիչն, ազաղակեցին ամբաստանեալք։—Ասանց արտօնութեան այնպիսի բան մ'ընել հակառակ կ'ըլլար Խորհրդարանի անդամներուն արժանապատուութեան, պատասխանեց նախարարը։—Խնդիրն երկար պիտի տեւէ, կ'ըսեն լրագիրք, և ո՛րչափ տեւէ, Ֆրանսացիք, որք անձնական խնդիրներու միչտ նախապատուութիւն կ'ընծայեն, միջազգային քաղաքականութենէն աւելի այս ներքին վէճերէ համ պիտի առնուն։—Իսկ Անգլիացիք Թրանսվալի արշաւանքին առհագին քննութիւնը կը պատարեն, յորում ամբաստանեալը Սիսիլ Բոսի նման հակայ մ'է, բայց չափէն աւելի չեն տաքնար, եւ միչտ ժամանակ կը գտնեն աւելի ընդհանրական հարցերու վերապահելու իրենց ուշադրութեան լաւագոյն մասը։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

«ԻՐԻՆ ՄԱՐԳՈՒՆ ՕՐԻՆԱԳԸ»

Ակէ առաջ «Իրապաշտ Դպրոցը» խորագիրը կրող յօդուածով մը կը յայտնէինք թէ Զօլան գործերէն չատ աւելի լաւագոյն գործեր կան Ֆրանսական և օտար գրականութեանց մէջ, զորս օգտակար է հայերէնի վերածել։

Ուրեմն ենք որ Բ՛ը-պօ՛ռէն՝ փոխանակ Քավիէ սը Մօնթբէլիէնական, Բանսօն սիւ Թէեայլական կամ Բօլ սը Ռոքական վէպերու, Ֆրանսական լաւագոյն ու նորագոյն գործերը կը ծանօթացնէ հասարակութեան, քանի որ Ժօրժ Օնէի այնքան յուզիչ վէպէն ետք, ընթերցողը բաւ կ'ունենայ իրեն թերթօն կարդալու Ֆրանսուա Բոթլէի վերջին երկն, որուն գրական արժէքը կ'ներաչխատութի ակադեմական հեղինակին համբաւովն և միջազգային մամուլէն գտած ջերմագին ընդունելութիւնովը։

Բայց գրականութիւնը ծով մ'է անհուն, զոր կարելի չէ չուտով և դիւրաւ ծանօթացնել հասարակութեան։ եթէ թարգմանելու արժանի գործերն իրենց ամբողջութեամբ մեր լեզուին վերածել ուզուէր, լրագրական սիւնակները տարիներով չպիտի բաւէին ադոր։

Հինգադատութիւնն՝ որ ակիզբէն ի վեր գոյութիւն ունի, հին կամ նոր հեղինակութեան մը վրայ հմուտ անձնաւորութեան մը յայտնած լուրջ կարծիքն ըլլալով, փափաքողներն՝ այդ կարծիքներէն առաջնորդուած, կրնան գտնել իրենց փնտռած ուղղութիւնն այդ անհուն ովկիանին մէջ։ Ասկէ զատ քննադատութիւնը կը սրէ ընթերցողին միտքը, լայն հորիզոններ կը բանայ անոր առջեւ, ու տրամադիր կ'ընէ զայն ամէն բանի վրայ հասուն կերպով խորհրդածելու։

Ուստի գրականութեան այժմու ընթացքին ու եւրոպական մեծ հեղինակներու յայտնած նոր գաղափարներուն անծանօթ չմնալու համար, օգտակար է որ գոնէ այդպիսի քննադատական գրութիւններէ քաղուելով, ընթերցողին ծանօթացնին երբեմն երբեմն գրական այն գործերն, որոնք մարդուս միտքը զարգացնելու, գաղափարները բարձրացնելու եւ կամ ընկերական սխալ կարգ ու սարքի մը վրայ զմեզ լուրջ մտածմանց մէջ ընկղմելու հանգամանքն և առանձնայատկութիւնն ունին։

Այս վերջին դասակարգին կը պատկանի Ֆրանսայի նորագոյն հեղինակներէն Մ. Բօլ Էրվիէօի մէկ թատերախաղն Էրկի Տարդոն օրինէն (լա լուա տը ըօմ) որ վերջերս ներկայացաւ Բարիզի Գոմէտի Ֆրանսէզին մէջ։

Պ. Էրվիէօ՝ ինչպես ասկէ առաջ ներկայացուցած Աքծանը թատերախաղով, որ այնքան ծափահարուեցաւ ժամանակին, այս անգամ ալ Էրկի Տարդոն օրինէով նպատակ ունի քննադատել Ֆրանսայի քաղաքական օրինագիրներէն երկի մարդուն և կնոջ փոխադարձ իրաւունքներուն յատկացեալ գլուխը։ Նպատակաւոր թատերախաղ մ'է այն եւ կը ձգտի ցուցնել թէ զօրաւոր սեռն ամէն առաւելութիւն իրեն վերապահած է սահմանելու առթիւ այն օրէնքներն որոնց վրայ հիմնուած է ընկերութիւնը։

Թէեւ Ֆրանսական օրինագիրքը մեր օրինագիրքը չէ, ու մեր ընտանեկան կեանքը բոլորովին չի կրնար չափուիլ Ֆրանսական կեանքին վրայ, սակայն այս թատերախաղն, որուն մէջ պակաս չեն գեղեցիկ տեսարաններ, օգտակար է ծանօթացնել մեր հասարակութեան։ Շատեր պիտի կրնան գեղեցիկ դասեր առնել անկէ ու ընտանեկան փոխադարձ իրաւանց վերաբերեալ լուրջ խորհրդածութիւններու մէջ ընկղմելու առիթը պիտի գտնեն։

*** Տը Ռակէ կոմսն և կոմսուհին սիրով չեն իրարու հետ. կոմսը կը խաբէ իր կինն, ու կը սիրէ տիկին տ'Օբրիչօ անուն կին մը, որ կոմսուհւոյն եղուկը չարժեր։ Կոմսուհին տեղեկացած է ամուսնոյն անհաւատարմութեան, ուստի չուզեր անոր հետ կենակցել. ինչ կրնայ ընել սակայն. առձեռն չունի. . . Նիւթական ապացոյցներ՝ ամուսնալուծում ստանալ կարենալու համար. օրէնքն՝ որ այնքան աստկապէս կը պաշտպանէ այր մարդն՝ երբ անոր պատիւն ի վտանգի կը գտնուի, միեւնոյն պարագային մէջ գտնուող կինը վհատած կը թողու։ Ուստի վիակ կաբելի լուծումն այս հնճխին, բարեկամաբար իրարմէ բաժնուիլն է։ Կոմսն որ կրնար հակառակիլ սաոր, ծայրագոյն վհատութիւնը կ'ունենայ իր հաճութիւնը տալու։ Սակէ զատ կոմսը կրնար նաեւ իր կնոջ բերած ամրողջ օժիտն իրեն սեպհականել, քանի որ կոմսուհին ամուսնացած տարեն 16 տարեկան էր տակաւին, և իր խնամակալն՝ ամուսնոյն դէմ օժիտը պաշտպանելու մասին ոևէ կանխահոգ զգուշութիւն ձեռք չէր առած։ Հետեւաբար կոմսը միակ տէրն է, և իրեն կը վերապահէ առիթի բաժինը. չնչին թոշակ մ'ալ կապէ տիկնին ծակէի, անոր կը թողու իրենց միամոր աղջիկն՝ իղպալէը խնամելու հոգը՝ տարին անգամ մը, ամառուան արձակուրդին, ատիս մը զան իր քով պահելու իրաւունքը վերապահելով։

Տարիները կ'անցնին. . . Իսպալէ մանկամարդ աղջիկ մը եղած է հիմա։ Տովափին վրայ՝ ուր եկած է միանալ հօրն, երիտասարդ մը դարպաս կ'ընէ իրեն և ինքն ալ կը սիրահարի անոր։ Երիտասարդը հետն ամուսնանալու փափաք կը յայտնէ և Իսպալէ սիրով կ'ընդունի։ Նշանած են արդէն. ուրիշ բան չի մնար այլեւս, եթէ ոչ երկուքին ծնողքին ալ հաւանութիւնն ըստանալ։ Արդ այս երիտասարդն ուրիշ մէկը չէ եթէ ոչ զաւակը տիկին տ'Օբրիչօի, որ կոմսուհւոյն սպրիատա հակառակորդուհին է։ Կը գուշակէք թէ ո՛րչափ կը յուզուի խեղճ տիկին սը Ռակէ, երբ Իզպալէ, որ սեղկութիւն չունի ահաւոր գաղտնիքէն, պարզամտօրէն սիրոյ կը բանայ մօրը։

—Այս ամուսնութիւնն անկարելի՛ է, կը գոչէ կոմսուհին՝ այլ չայլմէ եղած։ =Բայց ինչո՞ւ, կը հարցնէ Իզպալէ արցունքոտ աչքերով։ —Ոհա՛ հայրդ ինծի կանչէ. . .

Հայրը կուգայ. . . տեսարան մը՝ լի կծու յանդիմանութիւններով։ Կոմսն ինքզինքն կը պաշտպանէ. ամէն բան ըսած է այս դժբաղտութիւնն արգիլ-

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

Ներկայ վիճակագրութիւն մը հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ Հայաստանի հանրապետութեան մասին։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ռուսիոյ վրացական մամուլը իր խոհերուն մէջ կը զբաղի հայկական հարցերով։ Ան կը ներկայացնէ մեզ Հայաստանի ներկայ վիճակը, ինչպէս նաեւ անցեալ տարուան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնները։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։ Ամէն կողմէ կը տեսնենք, որ Հայաստանի հանրապետութիւնը կը զարգանայ, կը յառաջդիմէ։

— կը լսենք թէ Արմաշի նորընծաներէն Տ. Մաշթոց վարդապետ փափազեան, որ այժմ Ռուսաստուգ կը գտնուի և գպրոցին տեսչութիւնը կը վարէ, Հայրապետական հրամանաւ Ամերիկա պիտի երթայ, իբր Հոգեւոր Հովիւ։

Բարեկ էֆ. Ղ. Մանուկեան իր հօր Մհտ. Ղազար էֆ. Մանուկեանի մահուան տարեդարձին առիթ ի յիշատակ հանգուցելոյն Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած է 10 պարկ բրինձ և 10 պարկ չաքար (իբր 25 ոսկիի տարեկան նուէր մը)։ Մանուկեան գերդաստանն արդէն իր ամբողջութիւնով Ազգ. Հիւանդանոցին բարերարելը սիրով ընդառաջեց մ՛է, և Բարեկ էֆ. ընտանեկան գովելի աւանդութիւն մը կը չարունակէ։

—Մկրտիչ էֆ. Մանկասարեան ղրկած է մեզ մէկ օսմ. ոսկի, իբրեւ աղքատաց Զատկական Հացագին Ս. Պատարագը Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրուելու համար։

—Ընթերցայ երրորդ անգամ պատուական Հայաթերթիդ մէջ՝ անարժանութեանս եղած առաջարկութիւնն որոց մասին։ Սիրելի էր ինձ այս առաջարկ, ուստի ի սրտէ փափագեցայ և ես Մեծ. Դրիգոր էֆ. Գայեան ապնիւ ազգասիրի բաղձանք ի լուսն ածել։ Սակայն իմ ամէն ջանք ապարդիւն մնացին. զի ինձ իմաց տրուած որքեր չունէին այն հանգամանք որք կը պահանջուին անհրաժեշտապէս։ Հետեւաբար, չփոթացի տեղեկագրել, յուսալով թերեւս գտնուին այնպիսիք որոց հանգամանք համապատասխանին ըստ բաղձանաց ընդհանրին։

Աղօթարար

Խաչատուր ֆռն. Տէր Գաբրիէլեան

21 Մարտ 97 Ենի-գարու

—Օր. Սիրվարդ Տէր-Ներսէսեան, Պարտիզակցի ընծայաբար Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին, վարժուհիի վկայական ստացած է Ուսումնական Խորհրդէն։

—Ազգ. Հիւանդանոց.— Հոգաբարձութիւնս ընդհակառակ կը ծանուցանէ թէ՝ Պարտիզակի հայ գործաւորուհիք նուիրած են Հիւանդանոցիս 130 դրուշ, ձեռամբ Բէ—պանգէոն լրագրոյ Տէր և Տնօրէն Բիւզանդ էֆ. Քէչեանի։

(Կնիք Ազգ. Հիւանդանոցի)

Թաղիս ազգայնոց բաղձանաց համաձայն, Ամէն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիւրակէ օր, առաւօտեան ժամերգութեան քարոզել յԵկեղեցւոյ գիւղիս, և մխիթարել զժողովուրդս հոգեւորապէս։

Ի գիմաց Թաղ. խորհրդոյ Դպրո-գիւղի

Վ. Աբէնաթալէ Վ. Աբէնաթալէ

Գ. ՉԷՐԻՔՏԵՆԵԱՆ Յ. ԻՆԱՃԻՔԵԱՆ

97 Մարտ 21 Դպրո-գիւղ

Ասկետ Չունդի յուզարկաւորուհին այսօր տեղի կ՛ունենայ Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ, մինչ լրագիրս մամուլին կը յանձնուի։ Գեղեցիկ և ընդարձակ սաճարը վայելչապէս ազդ կերպարան զգեցած է, համակ սեւաթոյր ու արծաթազօծ։ Խոուն քաղաքացիներն Բոլորեալ դասակարգն հրաւիրեալներու՝ մասնաւոր տեղեր գրաւած է դասին մէջ և քովը։ Ներկայ են աստրեան գեսպանն, իբրեւ գլխաւոր սգակիր, և ընդհանուր հիպատոսն, իրենց պաշտօնեաներով և ստորեան գաղթականութեան եւրեւելիներով։ Միւս դեսպանատուն եւս ներկայացեալ են, հրաւիրմամբ Վսեմ. Պառոն Քալիչէի։ Շատ մը հայ և օտարազգի տեղանաւորներ, Պետական մարդիկ և երեւելիք հայ ընկերութեան։ Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն չատեր ներկայ են։ Մեր յարգարատիճան եկեղեցականութիւնն արժանապէս ներկայացուած է։ Ս. Պատրիարք Հայրն յուզեալ չէատերով կը խօսի դամբանականը, նկարագրելով հանգուցեալին բարեսէր, գլխաէր, ուսումնասէր, հանրօգուտ կեանքն, և յիշելով անոր ըրած կտակն յօգուտ ազգային մանկատնոյն։ Որովհետեւ հանգուցեալն Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձու եղած էր, և միշտ սիրած էր այս հաստատութիւնն, Որբանոցին կողմէ խոսք մը տղայք ներկայ են յուզարկաւորութեան՝ վերջին յարգանք մ՛ընծայելու։ Մահաբեմին քով, սեւազգեստ շղարշներով պատած խոշոր մոմ մը կայ ճաշակաւոր կերպիւ զարգարուն, որոյ վրայ արծաթագրուած է «Ազգ. Վարչութիւն Հայոց», կրօն. և ֆոպաք. Ժողովներուն կողմէ ղրկուած։ Մեծ թափորով մը մարմինն պիտի տանուի Տիկնոջ քով իրեն համար կանխաւ պատրաստած դամբարանին մէջ վերադրուելու։— Մանրամասնութիւնք ի՛նչ ըլուի։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Ուսումնական Խորհուրդն իր երեկի նըստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ առենապետութեամբ Տոքթ. Թորգոմեանի, զրաղեցաւ սա խնդիրներով։ — 1. Դասլաթիոյ Ազգ. կեդր. Վարժարանի վերթարացման մասին այս անգամ ևս իսաոն նիստ մ՛ունեցաւ. Վարչութեան պատուիրակին և Ղալաթիոյ առաժամայ Ինամակալութեան հետ։ Սոյն նստին մէջ Խորհուրդն միաձայնութեամբ ընդունեց Ղալաթիոյ առժամեայ Ինամակալութեան կողմանէ ներկայացեալ հետեւեալ առաջարկն և այս մասին իր տեղեկագիրն պատրաստելով, զոր ստորագրեցին նաև Ինամակալութեան Դիւանին և Վարչութեան կողմանէ կարգեալ պատուիրակը, մատուցեցաւ երեկի Քաղաք. Ժողովոյն։ Աւասիկ ներկայացեալ առաջարկութիւնը։ — «Կեդր. Վարժարանը բանալ յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին, մէկ կամ աւելի դասարաններով ի Ղալաթիա և ներկայ ապրիլ 1էն Ղալաթիոյ Կեդր. Նախակրթարանին մէջ հաստատել Նահապետական դասական մը, ուր աշակերտք պատրաստուին Կեդր. Վարժարանի առաջին կարգին համար»։— 2. Ազգ. վարժարանաց մէջ առողջապահիկ կանոնաց կիրառութեան մասին, Խորհուրդն իր նախորդ նստին մէջ լսելէ յետոյ այդ Շրջաբերական-Հրահանգն, ուղղեալ առ Մատակարար Մարմինս Ազգ. վարժարանաց, յիշեալ էֆ.ի յանձնած էր նշանակել նաև իւրաքանչիւր Թաղի համար մէկ մէկ բժիշկ։ Խորհուրդն իր երեկի նիստին մէջ վերստին լսելէ յետոյ այդ Շրջաբերական-Հրահանգն, ուղղեալ առ Մատակարար Մարմինս Ազգ. վարժարանաց, յիշեալ էֆ.ի յանձնած էր նշանակել նաև իւրաքանչիւր Թաղի համար մէկ մէկ բժիշկ։ Խորհուրդն իր երեկի նիստին մէջ վերստին լսելէ յետոյ Ա. յանձնեան Տ. Գրիգոր քահանայի հրաւէրին վրայ, պատուոյ յանձնել իր Ա. ներապետին և անդամներէ մէկ քանիներուն անձամբ այցելել այդ փիւղի վարժարանն և տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարելով արդիւնքն յայտագրել։ — 4. Հոգեւոր Տ. Խորէն Նարպէյ Սրբազանի «Նախնական Սըրբազան պատմութիւն» անուն դասագիրքն իր եղբօր կողմանէ վերատին տպագրուած և գրութեամբ մը ներկայացուած էր Խորհրդին տարածելու համար մեր ազգային վարժարանաց մէջ։ Խորհուրդը նկատելով որ այդ գիրքը կը վերաբերի կրօնական ուսմանց դասատանդութեան, ըստ օրինի որոշեց ներկայել Կրօն. Ժողովոյն։— 5. Խորհուրդն որոշեց Ծակոր Գուրգէն էֆ.ի պատրաստած «Պատկեր աշխարհիկ գըրականութեան» անուն երկհատոր դասագիրքն յանձնարարել մեր ազգ. վարժարանաց, իբրև աշխարհիկ լուսոյ գրականութեան համար պատրաստուած օգտակար դասագիրք մը։— Խորհուրդն իր երեկի նստին մէջ վրայ դեցաւ նաև Ս. Փրկչեան Ուրբանոցի, Ազգ. Նախակրթարանաց անմիջական հսկողութեան, վկայագրոց և այլ 10էի չափ զանազան խնդիրներով։ — Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ մարտ 28ին, ուրբաթ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Նէ-Եօրք.—Պատմ. անգլ. գրականութեան. Մագուէյն մինչեւ 1350.— Մահ Տիկին Ա. Լուսինեանի.— Դրագիտութիւն եւ իր բաժանումները.— Տեսակն, ոճն եւ իր յատկութիւնը.— Աչխարհավարութիւնը կամ քաղաքականութիւնը.— Դիւանագիտութիւնը.—Դեսպանը եւ դեսպանոց կարգն ու ապատանարանի առանձնաշնորհքեալ իրաւունքը.— Հիւպատոսք եւ իրենց կարգը.—Օրէնք.—Իրաւունք.— Համարատութիւնը կամ երդատրատոս.— Պիւռիտանի էջը.—Մահարձան Տիկին Աննա Ագաբեանի.—Տիար Դաւթեան եւ իր գործակալութիւն,— Ազգային ու Մխջազգային լուրեր։

ՏՈՔԹՈՐ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏՓԻՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բեռա, Ղալաթա-Սէբրայի դիմաց, ԹԱՍՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թ— 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—4 (ըստ ե.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼՐՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համախումբ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ռուսական դեսպանն ու առաջին թարգմանն, ամերիկեան դեսպանատան առաջին թարգմանն, սպանիական դեսպանին քոյրը, գերմանական փոխ-հիւպատոսն, ելեւաղեմայ ռուսական հիւպատոսը, դեսպանատան պահակ չոգենաւերէն մէկ քանի սպայ և վաթսունի չափ օտարազգիներ։ Ներկայիս ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական ժեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՄՈՒՆԲ

Երէկ ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհեալ արտօնութեամբ, ռուսական դեսպան Մ. Ճուվարա պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։

—Բարձր. Մեծ-եպարքոսն հետեւեալ հեռագիրն առաջ.— «Հիմա արտասովոր դատարանը Թոքատ ժամանեց։ Վաղը պաշտօնի պիտի ձեռնարկուի»։ —Նախագահ արտասովոր դատարանին՝ ՀԱՍԱՆ ՖԷՀՄԻ.—20 մարտ։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԲ.—Հելլենական սանձանագիրոյն վրայ համախմբեալ օսմ. ինը զօրաբաժիններու երեքն իրրեւ պահեստ պիտի ծառայեն և պիտի գտնուին Մանաստրըի ու Սելանիկի նահանգաց և չրջակայքը մէջ։ Միանգամայն էյասնեա ու չրջակայքը գտնուաց զօրաց թիւը պիտի ամբողջացնեն։ Այս երեք զօրաբաժիններու զօրքերը պիտի առնուին Գ. զօրաբանակին մասնաւորաբերեն։ Այս պատճառաւ թէ՛ սառնք և թէ՛ չրջակայ զօրաբանակաց բժիշկներն ու մուսթահշերներն ի զէն կը կոչուին։ Միջերկրականի նեղուցին թնդանօթաձիգ ու ամրաչէն զօրագունդերուն թիւն ամրողջացնելու համար 750 զինուոր ղրկուեցան։ Հրաման տրուեցաւ Գ. զօրաբանակին քննել ըերդերու և ամրոցներու թնդանօթաց վիճակն ու տեղեկագրել, որպէսզի հինցածներու տեղ նորեր ղրկուին։

Իզմիրէն երեկի թուով կը հեռագրեն թէ էնկիւրիէն մաս մը զօրք և 130 գրաստ հասնելով, անմիջապէս ծովու ճամբով Թէքիրտաղ ղրկուեր են։ Երէկ իրիկուն Սիլիքէթիի կայարանէն մեկնող եւրոպական կառախմբով մէկ վաղոն բժշկական դեղ ղրկուեցաւ Սէլանիկ։ Դոնեայի և Գարա-Հիսարի օսմ. զօրախումբերուն բաժնուելու համար, մէկ չաբաթէ ի վեր չարունակ ռազմամթերք ու Մաւզէրեան հրացան կը ղըրկուին Անատոլուի երկաթուղիով։ Երէկ եւս մաս մը ծովային զօրք վետեղուեցան օսմ. երկրորդ նաւախումբը կազմող մարտանաւերուն մէջ։ Գ. զօրաբանակին ի զէն կոչուած 36 վաշտ պահեստի զօրքերէն զատ, Բրիզրէնտի լէտիֆ զօրաց գունդերն ևս ի զէն կոչուած են Կայս. հրամանաւ։ Նախընթաց օրը Սէլանիկէն 7000 պարկ ալիւր և 3000 պարկ գարի ղրկուեր են Գալիբէին։ Որոշուած է Մէրճինէ փոխադրանաւն յածաւորակի վերածել և Բրուսլի վերջին դրութեամբ արագահաղացանաւ թնդանօթներով սպառազինել։ Հաճի Տավուտ ընկերութեան չոգենաւով, Իզմիրէն մաս մը բէտիֆ զօրք և 50 գրաստ ղրկուեր են Սէլանիկ։

ՊԱՐՍԻԿ արտասովոր դեսպան, հետեւորդք ինչպէս նաեւ Միրզա Մահմուտ խան ու Ծովհաննէս խան առջի օրը կղզիներու կողմը պտոյտ կատարելնուն, միջօրէի ճաշը չոգեմակոյկին մէջ ըրին և յետոյ Մեծ կղզի ցամաք ելնելով, կառքերով պտոյտ կատարեցին։ Միրզա Էպուլգասըմ խան առջի գիշերը սեղան մը տուաւ Բերա Բէյէօղի մէջ։ Ներկայ էին Ահմէտ Ալի փաշա, Միրզա Մահմուտ խան, Ծովհաննէս խան և պարսիկ դեսպանատան պաշտօնեայք։ Էպուլգասըմ խան ու հետեւորդք երեկ Հէրէքէ երթալով, այցելեցին կայս. գործարանն։ Արտասովոր դեսպանութիւնը մէկ քանի օր ևս մայրաքաղաքս պիտի մնայ։

ԵՒԻՊՏՈՍԻ մէջ մինչեւ հիմա քսան երեք հազար անգլ. ոսկի հաւաքուեցաւ ի նպաստ վինուորական հաստատութեանց։ Երկրին ամէն կողմերն հանգանակութիւնը կը չարունակուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Բանզոն երէկ չոգեմակոյկով պտոյտ մը կատրեց կղզիներու կողմն և իրիկուան Բերա դարձաւ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանն առջի գիշերը սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գըտնուեցան Պելժիոյ ու Ռուսաստանի դեսպաններն և այլք։

—Իտալական Մոնդէվիդէոյ մարտանաւը, որ Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէր, առջի օրը մեկնեցաւ։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հաստատութեանց նպաստողներու յատկացեալ չքոպրամներէն երեսունեւմէկ հատ կայս. իրատէով Պրուսա ղրկուեցան՝ կուսակալ Միւնիր փաչայի և այլոց յանձնուելու համար։

ԿՐԵՏԷի պաշարման պատճառաւ, արմտիքը, միսը, բրինձը, չաքարն և ուրիշ բերքեր տարապայման սուղցեր են։ Մովակալներն որոշեր են որ բացի հելլենական նաւերէն, բոլոր օտար նաւերն ինչպէս նաեւ օսմ. նաւերը կըբնան արմտիք եւ ուտելիք փոխադրել ի Կրետէ և Մեծ Տէրութեանց մարտանաւերուն հակողութեան տակ ցամաք հանել։

—Կրետէի խալամ կարօտելոց հասմալ, Իզմիրէն ցարդ 7500 պարկ ալիւր ղրկուեր է Կրետէ և ի մօտոյ 250 պարկ եւս պիտի ղրկուի։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամ 1ին միջոցներն Սալմաճոմլուքի չրջակաները, Քէամէգայա կոչուած թաղը, թուրքի մը տունէն հրդեհ ծագելով, չորս տուն հրոյ ճարակ եղան։

ՆՊԱՍՏ.—Սէլանիկի հրէաները ցարդ 57500 ղրշ. հաւաքեր և պինուորական հաստատութեանց նպաստամատոյց յանձնաժողովին յանձներ են։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.— Այս միջոցիս գաւառներէն, ի մէջ այլոց Մանիսայէն և Եոզգատէն փութով պատուաստ խնդրուած է զինուորական բժշկական վարժարանէն, որ միջոցներ ձեռք առեր է գաւառաց այս անմիջական պէտքն հոգալու համար։

ԽԶՈՒՄ.—Առագաստանաւ մը կէօքՍուլի մօտ ընդծովեայ հեռագրական պարանը խզած ըլլալով, 1200 ոսկւոյ վնաս մը յառաջ բերեր է։

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Անգլիական դեսպանատան թարգման Մր. Ֆիցմորիս երկամեայ արձակուրդով Լոնտոն ուղեւորեցաւ երէկ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Տոնէէն մարտնաւն, որ Զերնոմորէցի տեղ պիտի անցնի իրրեւ դեսպանատան պահականաւ, երէկ Սեւ վառտափուչն մայրաքաղաքս հասաւ և Սալը-Փազարի առջեւ խարսխեց։

ՀՈՎԱՆՏԱԿԱՆ Թրօմպ մարտնաւն, որ ունի 280 նաւազ, անցեալ կիրակի իրիկուն Իզմիրի նաւահանգիստը ժամանեց։

ԲԱԹՐԱՄԻ (Ճուենատան) օսմ. հիւպատոսը, կընէ Իգնաթ, տեղեկագրեր է Թէ օսմ. ալիւրներու սպառումն երթալով կը նուազի այդ քաղաքին մէջ, որովհետեւ օսմ. ալիւրները տեսակով վար ըլլն ռուսականէն և օտար նիւթերով ալ խառնուած են։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.—Այտընի նահանգին Համիտիէ գաւառակին մէջ անցեալ օր Հաճի Բանայոթ անուն մարդ մը մեռեր է հարիւր տասը տարեկան։ Ծուղարկաւորաց մեծ մասը կազմեր են իր տասնմէկ զաւակները, թոռները, թոռնորդիներն ու թոռան թոռներն, որք բաւական առուար թիւ մը կը կազմեն։

ՊՐՈՒՍԱՑԻՆ կը գրեն մեզ մարտ 19 թուականաւ.—Պուրսայի ոճրագործութեան հետ կապակից Նազիկ Նոր Գիւղէն ըերուեցաւ իր աղջկան և Ծովհաննէս անուն երիտասարդին հետ որ գործօն դեր մ՛ունեցած էր։ Առնց տուած առաջին հարցաքննութեան միջոցին քաղաքիս կառավարական Դուռը լծուած էր հետաքրքիր անձերով։ Կինը կը խոստովանի թէ ինք է սպանողն և թէ Անտոն անուն երիտասարդն՝ իր նախկին փեսան՝ մեղսակցութիւն և յանցանք չունի, ինչպէս նաեւ իր աղջիկը։ Գալով Ծովհաննէսի, Նազիկ կ՛ըսէ թէ իր ստիպմամբ Պողոսի գինով վիճակէն օգուտ քաղելով, Ծովհաննէսը նետեցուցեր է իր ծունգերուն վրայ և խեղդեր է։ Նազիկի այս խոստովանութենէն սա կը գտնենք թէ, կը փափաքի որ միայն ինք դատապարտուի, որպէս զի Անտոն ալ ազատ արձակուի և ամուսնանայ իր աղջկան հետ։ ասով «իր բաղձանքն ի գլուխ հանած պիտի սեպէ» և յետոյ աշխատի նաեւ իր ազատման։ Աղջիկն (էֆգարիա) այժմ իր բաղձանաց համեմատ կը բնակի քաղաքիս երեւելիներէն հաճի Սարգիս էֆ. Փափազեանի տունն, որովհետեւ Անտոն իրենց նախկին սպասաւորն եղած էր։ Պողոսի հայրը դառն արցունքներ կը թափէ. երկնային մխիթարութիւն կը հայցենք յիշեալ ծերունւոյն։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Ֆուռնիչէ գործակալութեան անօրէնին տունէն առջի օրը գողութիւն մը գործուեցաւ։ Անծանօթ անձ մը ներկայանալով բասէ թէ սէբոյը կղզին ղրկուած է տան մէջ նորագութիւններ կատարելու։ Այդպէս ներս մտնելով ոսկի չղթայով ժամացոյց մը, ադամանդեայ մատանի մը ու երկու ոսկի դողցաւ և փախաւ։

ԹՈՓԻԱՆԷի կողմն տան մը մէջ առջի գիշեր մէկէմէկ ու մուսթաֆա կռուի բռնուեցան, որուն հետեւանօք մէկէմէկ դաշոյնով վիրաւորեց իր հակառակորդը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՐԱՓԱՐԱԿԸ

Իզմիրէն մարտ 17/29 Թուականաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան առեւտրական հրապարակին վրայ.— 113 կողով ափիոն ծախուեցաւ չէքին 78 ղրուչէն. ժամանեց 2493 կողով. անցեալ տարի 3547 էր։ Ներկայիս ներու հրապարակն անփոփոխ է. 20 հազար կենդինար ծախուեցաւ անցեալ չաբաթուան գիներով։ Հիմա ասկից ապրանք կը ղրկուի Աւստրալիա։ Գաւրի համար միայն տեղական տեսակէն խնդրանք եղաւ. 60,000 քիլէ ծախուեցաւ քիլէն 8½-11 ղրուչի, ըստ տեսակին. պատրաստ կայ 250,000 քիլէ։ Ծորենի գինն է օխան 56-64 փարա, ալիւր 55-100, իրմիկ 78-83, թեփ 17-18, տարը 37-41, եգիպտացորեն 35-38 և հաճար 39-41։ 800 պարկ առւտուր ծախուեցաւ օխան 80 փարայէն։ Դեղին մեղրամոմի գինն է օխան 20⅜-21¼ ղրուչ։ Գիտորի համար խնդրանք չըլլար. կ՛արժէն կանաչն ու սպիտակը 6⅛ ղրչ. և սեւ 6½ ղրչ։ Ներսերէն ու կղզիներէն առաւ ձէթ կը ժամանէ։ Տեղական սպառման գինն է 5¼-5¾ ղրչ. օխան՝ մէճիտիէն 33 ղրուչէն. իսկ արտածման համար կենդինարը 7-7¾ մէճիտիէ։ Համպակի հըրաւարակը տկար է. 350 հակ Սամսունա ծախուեցաւ կենդինարն 247½-250 ղրուչէն և 150 հակ ամերիկեան տեսակ 250-252½էն։ Վաճառական մը արտածման համար 1200 կենդինար Գայսէրի գինց կենդինարն 295 ղրուչէն։ Զամիլի հրապակը թէև հատաստուն է, սակայն ապրանք չկայ։ Ռեբքին սկիզբէն ի վեր 232,831 պարկ Սուլթանիէ չամիչ ծախուեցաւ. իսկ վերջացող չաբթուն 1060 օխան 1½-4¾ ղրուչէն։ 800 պարկ Թիրայի սեւ չամիչ ծախուեցաւ կենդինարը 49½-50½ ղրուչէն։ Միւս տեսակներէն անոնք գործեր եղան։ Խուրմաններու գինը 29 ղրուչի իսկաւ։ Շաքարի գինն է 104-105 ղրչ. խահուէի հրապարակը տկար է. կ՛արժէ 9½-12 ղրչ. բրինձի գինն իսկաւ որովհետեւ 5000 պարկ նոր ապրանք ժամանեց։ Ռանկունի բրինձին գինն է 18½-18½ և ձենովա՝ 30-34։ Բարիւղէն պատրաստ կայ 120,000 անտուկ. կ՛արժէ անտուկը 20-20½ ղրչ, մէճիտիէն 20 ղրուչէն։

ՍԵՂԱՆԱՀՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ
22 ՄԱՐՏ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ			
Օսմ. քօնսօլիտէ Մէոի Դ. Օ. Ո.	19	22½	
Ամէնէն բարձր գին	»	19	33
Ամէնէն վար գին	»	19	20
Օսմանիէէ	»	70	—
Բաւմէլիի երկաթ. ֆր. գոց.		89	50
Ամէնէն բարձր գին		90	50
Ամէնէն վար գին		89	—
Ռէնտի	»	12	—
Բոգէսի ժէնէրալ օթթօմ.	»	6	30
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3	85
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրչ.		6	95
» ժուխասնս »		2	20
Սօս. Օթ. Շանտ է վլ. Ա. Ո.		2	36
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		491	—
Տէրքօսի չաւրի ընկ.	»	344	—
Քարափ կ. Պոլսոյ	»	455	—

ՍԹՐԼԱՆԾ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո. 1 50

» ութ	»	»	3 —
Բոսֆ. երկ. մէկ	»	»	— —
» » ութ	»	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ ԱՑԱ ԱՒԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Մէոի Դ. Օ. Ո. ք. կ.	19	26
Բոսֆորի երկաթուղի ֆր.	89	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ

Լիտաոն 3 ամիս ղրչ.	110	½
Փարիզ 3 » ֆր.	22	93¾
Ֆիօրին մանուա »	10	83¾

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանգնոց ղրչ.	87	19
Անգլիական ոսկի »	110	02
Ռուլի Լիմբեռալ »	90	05
Մէճիտիէ արծաթ »	108	11
Բոսֆորի Թղթադրամ Օ. Ո.	8	59
Քըրմիզ	51	10
Մէճիտիէ	97	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱԿԱՐԱՊՆԲ
ՓԱՐԻԶ, 2 ԱՊՐԻԼ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	102	57
Օսմ. քօնս. Մէոի Դ.) բաց.	»	18	07
) գոց.	»	17	90
» » » Բ.	»	31	—
» » » Գ.	»	18	30
Օսմանիյէ	»	311	—
Բաւմէլիի երկաթուղի	»	88	50
Օսմ. Բանկոռիթէ	»	411	—
Մաքսատուն	»	427	—
Օսմ. Ռէժի	»	268	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	507	50
Ռէգտի Լիոնէ	»	752	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3367	—
Իտալական Ռանթ	»	89	95
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	20	145
Դրամազէզ	»	2	—

ԹԵՐԼԻՆ, 2 ԱՊՐԻԼ

Օսմ. քօնս. Մէոի Դ. մարք		—	—
» փոխառութիւն 1888	»	—	—
Բաւմէլիի երկաթուղի	»	91	25
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	285

ՎԻԵՆՆԱ, 2 ԱՊՐԻԼ

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ ֆիօր.		119	75
Բաւմէլիի երկաթուղի	»	43	—
Օսմ. Ռէժի	»	128	—

ԼՈՆՏՈՆ, 2 ԱՊՐԻԼ

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	111	93
Օսմ. » Մէոի Ա.	»	66	—
» » » Բ.	»	30	25
» » » Գ.	»	18	37
.Դ) բաց.	»	17	81
) գոց.	»	17	81
Փոխառութիւն Գասապա	»	76	—
» Օսմ. 3 ½ %	»	94	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10	28
Այտընի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական Միացեալ	»	106	75
Հելլենական 5 %	»	22	—
Մօնօթոլ Հելլենական 4 %	»	22	—
Ռանթ » 4 %	»	19	50
Ռուսական 3½ % 1891	»	102	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	90	—
» Նոր » 6 % 1892	»	88	50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	300
Դրամազէզ	»	3	—

ՏՈՒԲՈՒՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ
Հաստատեալ յամէն 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաատաղիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճարպիկ եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, չար եւ նման բնականին, ղեմիթ ֆէ—ռոդ—ըիւ—ն (ըստ տարիքի), ֆոսֆորոդ—ըիւ—ն, ֆէ ռոլոդ ոբ—ֆոսֆոդ—ըիւ—ն երաշխաւորեալ։ «Սկոբելիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ ատամից ցաւի ոճոճահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Ռանիի գաբեզրատան վրայի չարիը ճիշդ Զըղոզճեանց դէմ)։

Գաւոցքիւղի չամախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Քրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Դ. — Հաւատարիմ համար Եւրոպոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի առատմասրոյժներու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ՛ընդունին Բերայի գործատեղիներին։

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատեով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բիթերբուրգ Ընկերութեան ազարակը, Մեծ Մորսկայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղը ՀՐԴԵՀ. — ԿԵՆԱՆ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱՆՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթ 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրութիւններուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Գալաթիա, Բարթէլ վրայ (հին Մոփասեան պեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԻՒՈՏՈՐ ՐԻՒԲԻՆ

ԻԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՕՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱՆՔԻՒՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած ի վաս	»	176,000,000	Հատուցուած ի վաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան.
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մանուկեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
կ. Պոլիս, Գալաթա, Դարաքէյ Եէնի-խան Ա. յարկ.
Կենաց ճիւղին Տնօրէն, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Ջատագած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ծանուն լրագրին Ընկալագրեր, փոխանակագրեր, Նամականոն գրամանթուղթեր, Զեքսր, եւն. վաւերական են լրագրոյն արտօնատէրին առտրագրութիւնը կրնայ պայմանաւ միայն։ —3. Բամնդիները Թուրքիոյ համար արծաթ մէճիտի և արտասահմանի համար ֆր. ի հաշիւով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 դրուշէն։ — 4. Թղթատարի Ծախքը մեր վրայ է, բայց ի Բօսֆ Լօքալի Ծախքէն։ —5. Թղթատարի Ծախքն իր վրայ առնելով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ գոհողութիւն մը կրած է արդէն որ դիտցողներ անընդունելին։ —6. Անոնց գաւառացի աղդային որ ինքզինք Թերթին Խմբագրութեան Ծանօթացնել ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախումբին կամ գաւառին աղդային, կրթական կամ տնտեսական իրողութիւններուն, դէպքերուն և անոնց մասին իր կարծիքն ալ յայտնելու, իրաւունք ունի Թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան Թերթի մը ստանալու, և յատուկ ինչ պրոմիական վոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակները նաև գրական արժանիք ունին։

ՄՕՍ
ՇՈՒՆԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըբո–լի և Մ՚ԼԼբրիւական ՓՈՇ– Քաղող ղոցնաուրը

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ամմոնիա	3500	Թիպս	2500
Վանէսա	3500	Մարէօթիս	2500
Մ՚էնիս	3500	Նէրդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բէրա	2250
Ազօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօթիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքոնի	1500
Ցարօս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՈՒԻԹՕՀ և ԸՆԿ.
Ուիթհօլ Քան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրպուլ

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱՂՍԱՄ

Հապէ, Հարիսոն–Ի՛, լո՛նկէ կոքօ–Ռէյ՚ն, ընկերգելը–Ռիւան պէհ, Եւն.

Այս թանկագին գինը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ոչնչացնելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, գլուխ–բաշխութիւնն, եւն. Իր ազդեցութիւնը կ՚ընէ կարծրացած մազաղը կակուղցնելով եւ արտաքսելու դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգոյ խանդամուխիրով դիմելը ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորնչցնող անձինք կը հանդստանան եւ մէկ չիչը քան է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անհման գեղ հրաշքներ կը գործէ չնչարգելութեան, կիրնցած հազի, էնֆլուէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

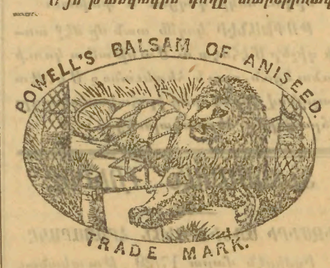

Վ Կ Ա Ճ Ա Ռ Ի Ր

Սաթարպիտալ, Թուրքուճը Հապղը էֆ., բնակիչ Տօքթ–Պաչէ, թիւ 25, կը վկայէ որ 40 տարիէ ի վեր չնչարգելութենէ տառապելով հանրաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ տակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմիմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահանոցին քով, թիւ 95-97, Գ. էֆ. Բալուանայի անդ. վաճառատունը։ Հոն ծախած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱՂՍԱՄ»ը գործածելուն եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Մարգր. ԷՍԱՍ ՀԱԳՓԸ

Ընդհ. Մերոնոց Էմմէնտա Բարուանայի անդ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց թ. 95–97։ Կը գտնուինան բոլոր դեղագործներն և դեղավաճառաց քով։

ԿՈՋՄՈՋ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ
(ԿՕՇՆԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիէ փողոց, Եալտըզ Օթէլի կից, Բէօյօղլու Խանէն (Նախորդ Տէյտանը Ասմճամիչէլի) դիմացը Թիւ. 12.

Կօշիկներու այն գործարանը կը մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը ֆրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կը պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, սեռական և մանկական տեսակ տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատուեր։ Մանաւանդ Քէօշկ կը գտնէք (Խոսէք Բրիտ պէյ ըսէք, մանուկներու օրօրոց, քերան մէկ զոյգ կօշիկ պատուհասով ապագայ անպատեհութիւններէ զերծ կը պահէ։ Կը վաճառէ տեղական և ոչ ժամն գներով։ Կը ծանուցուի յարգոյ յաճախորդաց Զգեստական ապարանքները վերջին չափառան չգգել։

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY
ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 Ին
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԳԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստ գումար 1,511,280 »
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահկարու և ապրանքներու վրայ ևն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։
ԿԵԱՆԻ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր ատիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամրողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։
Նոր հանուած պայմանագրութիւնն ալ։
Տիւելրեան ապահովագիր անթխթիլ։
Առանց կ ճոխման և լրհռոց ծանուցագրութեան։
Այն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bord, Sellar and Co.) Պոնտ Սեղէր և Ընկ. Բիւլնէք Թիւնէլ խան, Գալաթա։

ՇՈՒՆԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՐԷԼ ԷՒ ԸՆԿ.
Մարթիլայէ և Պահոսի ՓՈՇ– Քաղող
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ո–ղղակի և աբտգ ո–ղէ–ոգո–Ռիւ–
Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐՐՈՒԻ
Մոմհանէ փողոց թ. 1

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ–ՈՑԺ–ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ Տ.Բ.Դ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄՐԱՆ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելագոյն բուժիչը ուղղի հիւանդութիւնների, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ այժրու կոթուածէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումն կը բուժէ գժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան չրջանի խանգարումներ, հիւծախտին եւ սպառումը. կը կասեցնէ այժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանէ առաջ հետեւանց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ միապն է։ Մէկամսեայ ախտանիշը կ՚անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ Տ.Բ.Դ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ Ջղային հիւթ եւ ուղեզային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մեծանալով ելեկտրական ապրող, փոփոխուն, որ ուղղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մարքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զսէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր այժ մը կուտայ ուղղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մեծաւոր կարողութեանց չատելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ այր վարժութիւնն հիւանդը չատնոյ կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ՚աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լեսալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը չոլտն, մարմնը պայծառ գոյն մը կ՚առնու, մազերն այժ կը սանանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տ.Բ.Դ. Լալորի ՖոսՖոսինը պարունակելով է ամէն չիչերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ան բաներով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յայտնութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՄՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մեթրանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա–Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ՐԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒՏ ՍԲԷՍԻՖԻՔ

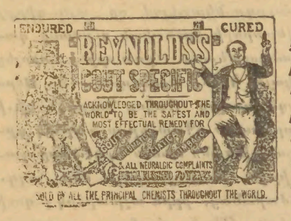

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աչխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում տալ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն գայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէլի կը գրէ. «Ի մի մը առնն Բէյնօլտի ԿՈՒՏ ՍԲԷՍԻՖԻՔԸ տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի չատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՇԱՆԳ ԴՈՐՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատկելէ անմիջապէս առաջ ու առ՚ւ խառնուրդի խմել գայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւակ գիշերը 60՝ բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու չիչերով կը ծախսի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին ԷՄՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԻԱՆԱի անգլիական ընդհանուր մեթրանոցը, 95 եւ 97, Վոյվոտա, Կալաթա–Շիշլիի թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՇԱՆՕՔ.—Սոյն վաճառատան մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(8)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԳՈՒՔ

ՅԱՆՑԱԻՈՐԸ

Բայց, ինչ փոյթ, այս ամենքն ևրիտասարդական, մտերմական, պարզնտական էին, և Բրէթիէն իր նոր ընկերներուն ընդունելութեան վրայ բերկրեցաւ։ Անձնատուր եղաւ և ամենուն սիրելի, հաճելի հանդիսացաւ։

Ադանգերի առեն, որ մեկնած քառամիրզէ (չամիչ, չոր թուզ, կաղին և նուշ) և մանրախառատ տանձերէ կը բաղկանար, Ամերիկացիներէն մին Բրէթիէնի բարի գալուստ մաղթելու համար, չսիանանա հրամցուց —անհամ ու անհոտ բուտյուր մը —, և զուարթութիւնը կրկնապատկեցաւ։ Նմանութիւններ ձեւացուցին։ Համբուային Ամերիկայի հեռաւոր գաշտերէն եկած Արժանթինի մը, պարագլ սրտակով մը, խայտաբղետ ընձի մը մեծնչիւնը ձեւացուց. ուրիշ ւ՚ը, իր Թոքերը պայթեցնելու վրտանգն աչք առնելով, երկաթուղւոյ մը հանած բոլոր ժխորները ձեւացուց, ինչպէս մեկնման պահուն մեքենային հռնդիւնն, երկաթեղէններու ճռնդիւնն, անիւներու դղրդիւնն. յետոյ կառախուռին յանուխատացուցին և չոգիին կանոնաւոր «ֆիւթ... ֆիւթ... ֆիւթը։» Մինչև իսկ մանաւոր յայտնութիւն մը ձեռք բերաւ երբ ի կայարան ժամանման և դռնակներուն ժխորին վրայ դադարար տալու համար, ըսպասաւարանին գդրոցն ուժգնապես քաշեց և տեղն հրեց, որոտաձայն դոշելով. բիւթ՛... բիւթ՛...։»

Բայց կառարեալ յաղթանակը վերապահուած էր Մէն-Լօյի երիտասարդի մը, որ կռնակն ընկերութեան գարձնելով՝ առաղաստրծի մը չարժուիները ձեւացուց, քերիչին բոլոր գղրդիւնն յառաջ բերելով։ Ասկա կատարելութիւնն իսկ էր։ Անոնց աչքին այնպէս կ՚երեւեր Թէ ուշեղները կը թռչտէին։ Եւ մանր դանդաղութիւններն հետ զանց չէր ըներ, ինչպէս քերիչին յանկարծ կասիլն ու ճիգը՝ տախտակին վրայ հանդիպած վարակի մ՚առնիւ։ Արուեստագէտն, իր տաղանդը ցոյց տալու համար, մինչեւ անգամ իր բանած փայտերուն անուններն կը յայտներ, «կաղնի» կը գոչէր, «եղեւէրն», «բալենուվի»։ Վերջապէս —և ամէն ինչ կատարեալ էր,—իր հզօր ձայնին տպաւորութիւնը կ՚աւելցներ, լրջօրէն յայտնելով. «հիմա, մայր եկեղեցւոյ մը մէջ կ՚աչխատիմ, ուր խոստովարանները կը նորոգուին»։

Սակայն սուրճէն—ճշմարիտ լըղդճուկ ջուր մը—և կարդ մը մանր գաւաթներէ վերջ, զորս միակ Միհրդատ մը կրնար կուլ տալ առանց անդատհութեան, Միւլօ որ հասարակաց սեղանին վրայ զրեթէ համալարակի պաչտօնն ի գործ կը դներ, առաջարկեց որ երթան օդ առնեն։ Բայց անտարակոյս ասիկա խօսելու ձեւ մ՚էր, վասն զի հազիւ թէ ամբողջ խումբը քանի մը քայլ յառաջացած էր գուբսը, Պուէնոս-Այրէսցիներէն մին յիշից թէ գարնջուրն ընտիր էր Հօթֆէօյլ փողոցին թիւ 1 գաբեջրատան մէջ։

Ա՛յս վայրն հռչակաւոր, խռովարարական և գրական էր։ Հաստատութեան տէրն, որ յոլհաննաճանճի մսրուքով վաղեմի դինեմոլ մ՚էր,— ասիկ 13 տարի առաջ—գինեսեմներ 2 ին քանիչորս ժամ ձերբակալուած էր, և երթայուղուելթեամբ ցոյց կուտային ներսի սրահին ձախ կողմը դրուած այն սեղանն որոյ վրայ Միւրժէ կերած էր քանի մ՚աղջրած կաղամբ։ Երբեմն տասներորդ գաւաթնին, «քաղաքագետ»ներ, մինչեւ կէս գիշերն անցած հոն կը մնային, ճաւատելով և «Շաթիլան»էն քանի մը քերթուածներ վերծանելով։

Ծանուցուած գարեջուրն ոչ միայն ընտիր չէր, այլև տօսալի հոտ ունէր։ Բայց ո՞վ պիտի համարձակէր դիտողութիւն մ՚ուղղել ֆռանսկայսրութեան մէկ զոհին, գաւաճանի մը, որոյ վրայ կասկած վար Թէ Լոնտոն ապատանող Ֆէլիքս Բիայի հետ յարաբերութեան մէջ էր։ Ուրիմն Բրէթիէն Լէքիւյէ և իր ընկերները գաբեջրի ըմպելին խմելէն քաղաքական մարտիրոսի մը գարեջուրին արժանավայել յարգանքով։

Ծանկարծ, Միւլօ ճակատն զարկաւ։

«Ժամը տասնեւմէկին անցեր է.. եւ ես ժամադրութիւն տուած եմ Բլարիսի, ժամը տասնուկէսին համար, Լա Ճարը փողոցին ըմպելատան մէջ, Շատ պարզ էր խնդիրը։ Պէտք էր որ ամենքն ալ խմբովին հոն երթային՝ կեռասզի մը խմելու։

1868ին, կանանց գարեջրատուներն — որք յետոյ ըստ երեւութին այնքան ամուր կերպով հաստատուած հիմնարկութիւն մը պիտի ըլլային որքան առեւտրական Դատարանն ու նօտարաց Դրասենեակն և ապա պիտի վատթարանային ուրիշ ամէն հիմնարկութեանց պէս,— դեռ սաղմնային վիճակի մէջ գոյութիւն ունէին։ Նոյն սեռէն համեստ հաստատութիւններ դեռ հազիւ կային, ընդհանրապէս հիմնուած նախկին «բարեձաղիկ»է մը, որ քիչ մը դրամ խնայած էր և մէկ երկու ըսպասուհի միայն կը գործածէր։

Ա՛յսպէս էր «Բուանեթ տը մէն» (Հեռաց սեղմում) կոչուած ըմպելարանն ուր հաշուասեղանին գրլուխը կը բազմէր երբեմնի գեղանին Լէնոն, որ հիմա դէր ու թոուխ և պեհաւոր վարպետորդի կին մը գարձած էր, Միամիտ ուսանողներն հոն թղթախաղի գերի եղած էին այն ատեիճան մոլեգնութեամբ որ երբ ըմպելատան տիրուհին կազդ մարած էր ու աղերսալի ձայնով մը կը կրկներ. «Ա՛յլեւս բաւական է, զուակներս... կանոնազանցութիւն մը պիտի բնէք գլուխս», յաճախ խաղցողները դեռ թուղթ կը խաղային քանի մը լուցկիներու լուսով։

«Օթել տը Պայէօ է տը լա Բըլաճա»ի սեղանակիցներն հոն հաւանի խառնիխուռն, նախ ներկայ գտնուելու համար դժուղակ յարձակման մը, զոր Միւլօյի վրայ ըրաւ իր սիրուհին՝ Բլարիս, անհամ ու տարիքոտ խարտիչհեր մը, որ երեք քառորդ ժամէ ի վեր սպասելէն կատղած էր։ Սակայն ամէն բան հանդարտեցաւ. և կեռասզին իր չըրջանը կատարեց, անոր հետեւեն ևկաւ գարեջուրն, որուն յաջորդեց ապա նոր ափսէի մը յաղթական ժամանումն որոյ վրայ Չերմոնին (բօնջ) կը բոցավառէր։

Ա՛յս վայրկենէս սկսեալ, Բրէթիէն, որ մանկութենէ է վեր չէր վարժուած թունաւորիչ ըմպելիներու, ինչպէս վերեւ յիշուած Պունտոսցի հռչակաւոր խիտնն, իրաց ճչմարիտ ծանօթութիւնը կորսնցուց։ Աղօտ գաղափար մը միայն ունեցաւ Թէ գուարթ խմիչքը, բարձրաձայն քրքիջներով, ըմպելարանէն գուրս վռնտուած էր մեծավարտ լէօնիի կողմէ, որ իր կէս գիշերուան սովորական հաղներգը կը կրկներ. «Օ՛ն, զաւակներս, այսչափը բաւական է։»

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆ